

6. Сидоренко Л. Деякі особливості функціонування суржиків на Полтавщині . *Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика: збірник наукових праць: 100-річчю Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка присвячується*. Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2014. Ч. 1. С. 223-225.

УДК 378.126

Пислар Т.П.

Одеський національний медичний університет
ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В РОБОТІ З ІНОЗЕМНИМИ
СТУДЕНТАМИ

Актуальність обраної теми статті обумовлена великою відповідальністю, яка покладається на суб'єкта мовної підготовки-викладача іноземних студентів вищого навчального закладу, здатного адаптуватися до нових умов освітньої діяльності, задовольняти освітні потреби і відповідати вимогам споживачів освітніх послуг. Сьогодні від вирішення цієї проблеми залежить результат у здійсненні розпочатих інноваційних перетворень у галузі професійного навчання й виховання нового покоління майбутніх фахівців.

Ключові слова: *імідж, імідж викладача вищої школи, особистісно-професійний імідж педагога, технологія формування іміджу викладача, студентська аудиторія, іноземні студенти.*

The relevance of the chosen topic of the article caused by the great responsibility that rests on the subject of language training, a higher educational institution lecturer of the foreign students, who is able to adapt to the new conditions of educational activity, satisfy educational needs and meet the requirements of the educational service consumers. Today from solving of problem the image of lecturer of higher school depends on the effective teaching quality of the future specialists.

Key words: *image, image of a higher school lecturer, personal and professional image of a lecturer, technology of forming a lecturer's image, student audience, foreign students.*

Актуальность выбранной темы статьи обусловлена большой ответственностью, которая возлагается на субъекта языковой подготовки-преподавателя иностранных студентов высшего учебного заведения, способного адаптироваться к новым условиям образовательной деятельности, удовлетворять образовательные потребности и соответствовать требованиям потребителей образовательных услуг. Сегодня от решения этой проблемы зависит результат в осуществлении начатых инновационных преобразований в области профессионального обучения и воспитания нового поколения будущих специалистов.

Ключевые слова: *имидж, имидж преподавателя высшей школы, личностно-профессиональный имидж педагога, технология формирования имиджа преподавателя, студенческая аудитория, иностранные студенты.*

Глибокі зміни, які відбуваються в суспільних структурах, економічні і соціально-культурні події сьогодення висувають нові вимоги до якості професійної діяльності педагогічних кадрів.

У Національній доктрині розвитку освіти одним із пріоритетних напрямів виступає підвищення престижу та соціального статусу педагогічних і науково-педагогічних працівників. Модернізація освітньої галузі диктує необхідність

формування активної особистості викладача, його власної Я-концепції, створення позитивного іміджу, побудову успішної професійної кар'єри тощо.

Для педагога особистісно-професійний імідж є потужним інструментом педагогічного впливу, а вміння створити і утвердити власне «Я» у професії, самореалізуватися у педагогічній діяльності, сформувати позитивний імідж виявляються важливими показниками педагогічної майстерності викладача. Саме тому в сучасній педагогіці й теорії педагогічної майстерності чільне місце належить осмисленню і опрацюванню проблеми формування особистісно-професійного педагогічного іміджу викладача. [6, с. 41]

У європейські та слов'янські мови слово «Імідж» увійшло з латинського. У латинсько-російській словнику І.Х. Дворецького [5, с. 375] дається кілька його значень, серед яких зазначимо такі: 1) зображення 3) образ; 4) відображення; 5) вид, видимість; 6) розумовий образ, уявлення, поняття, ідея. У педагогіці поняття «імідж» прийшло з рекламної сфери та по PR-сфери (Public Relations - зв'язки з громадськістю) і активно досліджується, починаючи з 90-х рр. минулого століття.

Звертаючись до поняття особистісно-професійного іміджу педагога, зауважимо, що останній комплексна характеристика, що об'єднує його особистісні та професійні якості та функціонує завдяки єдності зовнішніх і внутрішніх чинників. До перших належить зовнішня привабливість - не лише природжена, а й та, якої набуває викладач за рахунок професіоналізму; загальна культура, управління поведінкою, вміння самовдосконалюватись, стежити за собою. До внутрішніх чинників належать: наявність у викладача високого життєвого тону, який виявляється у виваженості, манері спілкування, стриманій реакції на життєві труднощі, толерантності; вміння приховувати погіршений стан здоров'я, поганий настрій, внутрішній дискомфорт. [1, 24]

Підкреслимо, що при цьому процес формування особистісного іміджу викладача - це умова, засіб, спосіб становлення або вдосконалення індивідуальності суб'єктів освітнього процесу. Процес навчання іноземних студентів – це не тільки отримання знань, але й знайомство з країною, її традиціями, звичаями, національними особливостями, специфікою менталітету. Викладач в такому випадку стає посередником між двома культурами, а в процесі навчання допомагає студентам зрозуміти інший світ, розширити кругозір. [4, с. 156]

Окремі аспекти проблеми формування іміджу викладача вищої школи були висвітлені науковцями, які досліджували: психологію індивідуальності (Б. Ананьєв, В. Мерлін, С. Рубінштейн); особливості становлення «Я концепції» особистості (Р. Бернс, А. Маслоу); специфіку сприйняття людини людиною та соціальної перцепції (Л. Божович, Л. Виготський, Б. Ломов); концептуальні засади та практичний інструментарій іміджології (П. Берд, Л. Браун, Ф. Джефкінс, А. Панасюк, В. Шепель, О. Грейліх); сутність професійного іміджу фахівця та особливості його ефективною самопрезентації (І. Альохіна, Ф. Кузін, Д. Френсіс); формування педагогічного іміджу та «професійного Я - образу» викладача вищої школи (Н. Гузій, А. Морозов, С. Панчук, В. Шепель). [9, с. 72]

Безумовною особливістю формування професійної діяльності викладача у іноземних студентів є його полікультурність, зумовлена посередницькою функцією викладача як носія лінгвокраїнознавчого потенціалу, що позначається на інтелекті, кругозорі, зовнішньому вигляді, манері спілкування тощо. Відкритість професійного іміджу викладача зумовлена динамічністю і систематичністю

використання іноземної мови та необхідністю виступати не лише її користувачем, але й аналізатором правил її використання (за Л. Морською), що спричиняє необхідність постійного самовдосконалення. Іншомовна комунікативна спрямованість іміджу зумовлена розширенням можливостей викладача іноземних студентів щодо використання іншомовного спілкування в різних його видах (професійно-педагогічному, науковому, методичному, побутовому тощо).

Викладач, займаючи місце посередника між різними культурами, у своїй професійній діяльності має реалізовувати наступні дії:

- залучати студентів до ознайомлення з культурою і можливостями професійної галузі в Україні та іноземних державах, формувати лінгвістичний потенціал та обізнаність майбутніх фахівців;

- використовувати іншомовні джерела інформації, сприяючи виробленню у студентів навичок науково-дослідницької діяльності під час опрацювання такої літератури, спонукати до участі у міжнародних студентських заходах наукового, культурного характеру;

- створювати широке коло взаємодії з іншомовними носіями (спілкування з іноземними колегами, участь у міжнародних конкурсах, стажуваннях, конференціях, симпозіумах, семінарах), ініціювати та організувати міжкультурну взаємодію українських студентів з іноземними студентами, що навчаються;

- сприяти розвитку комунікативних навичок міжкультурного спілкування, мовленнєвої компетенції студентів. [10, с. 67-69]

Разом з цим далеко не всім педагогічним працівникам означені вище властивості притаманні, а отже, - їх необхідно створювати, формуючи позитивний особистісний імідж. Для того, щоб сформувати особистісно-професійний імідж, викладачеві потрібно добре попрацювати над собою. [2, с. 14]

Технологію професійного самовдосконалення й саморозвитку, а через них - до продуктивної педагогічної майстерності, описано у наукових працях В. Гузій, І. Кривоноса, М. Лазарева, Л. Мільто, О. Пехоти та ін.

Серед зарубіжних авторів, що займаються дослідженнями і практичними розробками в царині формування іміджу особистості, слід назвати таких науковців як П. Берд, С. Блек, Л. Браун, Дж. Брунер, Т. Грінберг, Ф. Девіс, Ф. Котлер, Т. Сван та ін. [6, с. 42] Існує кілька технологій створення іміджу: є, наприклад, технології створення іміджу для початківців і для вже збагачених власним досвідом педагогів. Імідж у науковому розумінні є збірним образом людини. Імідж може бути спонтанним або майстерно побудованим, неосмисленим і осмисленим.

Одне, безперечно, що це гнучка, динамічна система, що не може бути універсальною, вона постійно змінюється в залежності від умов, обставин, часу і суб'єктів навчально-виховного процесу. В. М. Шепель, наприклад, вважає, що створення іміджу – це послідовне виконання шести міні-технологій. До них відносяться: 1) підтвердження стартових умов освоєння технології; 2) «будівництво» зовнішності; 3) «комунікативна механіка»; 4) «флюїдне випромінювання»; 5) відпрацювання риторичних прийомів; 6) зведення всіх міні-технологій в одне ціле [11, с. 21]. Іміджмейкер Л. Браун будує свою технологію створення іміджу, враховуючи, що сильно зросла в останні десятиліття роль ЗМІ. У зв'язку з цим вона пропонує при формуванні іміджу покласти в його основу наступні фактори: зовнішній вигляд; голос; публічні виступи; спілкування з представниками преси; поведінка перед телеекраном; підтримка постійної форми [8, с.55]. З огляду на вищенаведене відзначимо, що імідж є досить складним

утворенням, в якому переплетені саме особистісні якості викладача (прагматична і психологічна мотивація викладача; його усвідомленість направленості дій на створення власного стилю; можливості самого викладача; ставлення до власного «Я», фактор середовища, в якому працює викладач; фактор вибору моделі поведінки; фактор результату діяльності; тощо). [10, с. 70]

На наш погляд, саме інтерес до особистості викладача є найбільш дієвим засобом активізації інтересу до предмета, адже образ педагога повинен надихати. За своїми властивостями імідж є прийомом психологічного впливу на особистість, способом саморегулювання та самонавіювання, найважливішим елементом передстартової підготовки, необхідним атрибутом досягнень. У цьому відображена сукупність як реальних, так і очікуваних якостей [3, с. 102].

Якість навчального процесу та комунікації викладач-студент залежить саме від того, наскільки студент готовий сприймати інформацію, яку подає конкретний викладач. У законі України «Про вищу освіту» наголошується на тому, що необхідно створювати такі умови навчання та виховання, які б забезпечували «можливість інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку студента, що сприяє формуванню професійно досвідченої та вихованої особистості» [7, с. 319].

Студентська аудиторія, з якою працює викладач вищого навчального закладу, відрізняється рівнем самостійності, самосприйняття та почуття відповідальності, певним сформованим досвідом життєдіяльності, що дозволяє студенту більш критично сприймати навчальний матеріал та його активно опрацювати. Відтак, така аудиторія, в особливості у складі іноземних студентів, зумовлює підвищені вимоги до академічної, інтелектуальної, загальної культури викладача.

Отже, з огляду на специфіку педагогічної діяльності викладача, можемо зробити висновок, що основним знаряддям праці є його власна особистість, а успішність навчального процесу, значною мірою, залежить від правильно сформованого позитивного іміджу. А побудова такого іміджу викладача стає однією з необхідних умов, яка допоможе налагодити контакт з аудиторією, здобути авторитет і створити позитивну репутацію для ефективності освітнього процесу. Тому вважаємо, що при вибудові процесу формування іміджу педагога слід враховувати означені фактори. На нашу думку, основу формування професійного іміджу викладача становить сама особистість викладача, його моральні якості, характер. По-перше, в своїй професійній діяльності викладач покладається на конкретні вимоги, вирішує конкретні цілі, завдання, які ставить перед ним аудиторія іноземних студентів й освітня система: формувати систему наукових знань, умінь і навичок у студента; у процесі вивчення навчальної дисципліни формувати майбутнього спеціаліста як цілісну особистість, здатну до самореалізації та акліматизації. По-друге, викладач повинен чітко розуміти вимоги, очікування студентської аудиторії та, в цілому, суспільства. По-третє, як представник певної професійної групи, педагогічного колективу, викладач має відповідати вимогам, що висувуються до нього з боку колег. Отже, вимоги з боку суспільства, професійної групи, колективу, іноземної студентської аудиторії як зовнішньо, об'єктивно існуючі, накладаються на особистісні характеристики викладача і за умови відсутності конфлікту і суперечностей між ними, разом створюють основу для формування позитивного професійного іміджу. [10, с. 74].

Завдяки знанню особливостей та сутнісних компонентів правильно

сформованому іміджу можливо досить швидко увійти в конкретне соціальне середовище, привернути до себе увагу, встановити міжособистісні стосунки., що безперечно потребує багато часу та зусиль. Але в результаті викладач досягне успіху в професійній діяльності та комунікації з іноземними студентами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байда С. П. Особливості позитивного іміджу викладача ВНЗ/С. П. Байда // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. - 2016. - Вип. 5(1). - С. 24-28.
2. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навчальний посібник / О. Голік. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2010. – 242 с.;
3. Гоноболін Ф.Н. О некоторых психологических качествах личности учителя / Ф.Н. Гоноболін / Вопросы психологии. - 1975. - №1. – С.101-110;
4. Горелова Г. Г. Кризисы личности и педагогическая профессия / Г. Г. Горелова. - М., 2004. - 320 с.;
5. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. Около 50 000 слов / Иосиф Хананович Дворецкий. — [3-е изд., испр.]- М. : Русский язык, 1986. —840 с.;
6. Козлова О.Г. Відображення особистісно-професійного іміджу вчителя у феномені педагогічної майстерності / О.Г. Козлова//Постметодика. – 2012 - № 6 – С. 40-44;
7. Коломієць А. М. Інноваційні підходи до стилю педагогічного спілкування викладача вищої школи/А. М. Коломієць, В. В. Ільчук// Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2014. - Вип. 38. - С. 319-326.
8. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал/ Л.М. Митина. – М.: Дело, 1994. – 128 с.;
9. Петрова Е. А. Психология имиджа: Психосемиотический подход / Е.А. Петрова // Ежегодник Российского психологического общества. – Т. 9. Вып. 2. – М., 2002. – С.72-89;
10. Прус Н. О. Організаційно-педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх викладачів іноземної мови / Н. Прус // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 147. - С. 2-81.
11. Шепель В.М. Имиджелогия. Как нравиться людям / В.М. Шепель. – М.: Народное образование, 2002. – 407 с.

УДК 378:811.161.2'35-027.31]-048.22

Сидоренко О.В., Пряхін О.Р., Денисенко О.М.

Запорізький державний медичний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ НОРМ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ

Впровадження Нового українського правопису 2019 року стало своєрідним викликом для більшості суспільства, адже постала проблема швидкого і головне якісного засвоєння нових мовних стандартів. У закладах вищої освіти ці завдання покладені, перш за все, на викладачів-філологів. У цій статті аналізується методичний посібник кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету, орієнтований на всіх учасників навчального